INTANGIBLE SYRIAC
VOLUME I

HADOYO

SÜRYANI KÜLTÜREL MIRAS REHBERI

ܗܕܝܐ

TURABDİN

Editörler
Mardin ve Diyarbakır Metropoliti
Mor Filüksinos Saliba Özmen
ve H. Nükhet Everi

Turabdinle ilgili ilk yazılı belgeler MÖ 13. yüzyıla kadar geri gider. Asur kralları için ele geçirilecek ve talan edilecek bir ülke olan Turabdin için MÖ 879 yılında II. Aşurbanipal "Matiate ve köylerini buyruğum altına soktum. Bol ganimet edinip, onları yüklü haraca ve vergiye bağladım" der.

Asur ve Babil kralları, eski kaynaklarda da değinilen, engebeli Turabdin yaylasının Mezopotamya ovasına bakan bu güney köşesinden özellikle "İzalla'nın şarabı"nı överler. Bu değerli şarabın ünü Hezekiel peygamberin de kulağına gitmiş olmalıdır. Tyrus'a karşı kehanetinde "fıçılarla İzlo şarabı"ndan söz eder. (27:19; İbranice metinde, büyük olasılıkla İzal'ın bozulmuş şekli olan, bilinmeyen bir yer Uzal'ın adı geçer, bazı eski metinlerde de İzal dağlarından Musul Vergisi adı altında, kilometrelerce uzunluktaki borularla Musul'a üzüm suyu akıtıldığından bahsedilir.)

Komşu Nisibis'in (Nusaybin) Metropoliti Mor Yakup ve diyakosu Mor Efrem bu yamaçları 4. yüzyılda çeşitli vesilelerle ziyaret etmişlerdir. 5. ve 6. yüzyıllarda birçok önemli manastır burada kurulmuş ve ayakta kalan yapılardan bazıları bu yüzyıla kadar manastır işlevini sürdürmeyi başarmışlardır. Mezopotamya örneği Erken Hıristiyanlık dönemi manastır yaşamı kurucularının izinden giden Mor Augin Manastırı, 6. yüzyılda Doğu Süryani monastik yaşamına yeni kurallar getiren Kaşkarlı Mor Abrohom Manastırı en çarpıcı örneklerdir.

Daha sonraki yüzyıllarda bazı Batı Avrupalı yazarlar, manastırlarının çokluğu nedeniyle bu yüksek bölgeyi "Doğunun Athos Dağı" olarak tanımlamışlardır. "Tanrının Hizmetkârlarının Dağı" anlamına gelen Turabdin, Süryani Ortodoks kilisesinin nüvesinin yerdir ve 16. yüzyıldan itibaren adlarına kurulan kiliseler ve manastırların değişik dönem ve yıllarda en parlak dönemlerine eriştiği birçok yerel azizin de anavatanıdır.Süryani Ortodoks kilisesinin Rönesansı denen 13. yüzyılda kaligrafi sanatı bölgede çok üst düzeye ulaşmıştı. Süryani yazıcılar, Turabdin kilise ve manastırlarında Süryanice liturji metinlerini ve edebi eserleri kopyalamakla görevliydiler. Bu şekilde Doğu Süryani kilisesinin önemli keşişlerinin yaşam öyküleri Süryani Ortodokslar tarafından okunabilmiştir.

Bar 'Ebroyo Kilise Tarihi kitabında Tur İzlo'dan (İzlo Dağı) şöyle söz eder: "Sarp Mardin dağı içerisinde, dünyanın en zor, sert ve kuru dağı olan İzlo Dağı bulunmakta." Nusaybin'in kuzeydoğusunda bulunan, Mardin dağlarından başlayıp Bsorino ve Sare köylerine kadar uzanan, sayısız kilise ve manastıra, pek çok sayıda kaleye ev sahipliği yapan İzlo Dağı özellikle de erken Hıristiyanlık dönemi keşişlik ve manastırlar tarihi açısından çok önem taşır. Burada bulunan çok sayıdaki manastır ve içlerinde yaşayan çok sayıdaki rahipler nedeniyle İzlo Dağı, Tanrı'nın kutsal dağı, ikinci Sina, azizlerin meskeni ve görümlerin memleketi olarak anılmıştır.

Not: Her ne kadar Diyarbakır, Mardin ve çevresi, Kuzey Mezopotamya düzlüğünde yer alan köyler, Cizre ve Şırnak'a kadar olan bölge Turabdin bölgesi dışında kalıyor olsa da, bu kent ve yörelerdeki kilise ve manastır yapılarına işaret edilmesi, hepsinin birlikte işlenmesi ve bir sayılması gerekir.

Mor Gabriel Manastırı

Midyat'a 22 km uzaklıkta ve Kartmin köyünün 2 km kuzeyinde bulunan Mor Gabriel Manastırı Eştinli Şmuel (Samuel) ve öğrencisi Kartminli Şemun (Simon) tarafından MS 397 yılında kurulmuştur.

Manastırın ana kilisesi Bizans İmparatoru Anastasius döneminde 512 yılında yapılmıştır. Tipik bir erken Hıristiyan kilisesi olarak tanımlanabilecek olan bu kilisenin sunağı üzerinde yükselen mozaikler ise Justinianus döneminden önceye MS 4. yüzyıl sonlarına tarihlenir ve bölgede yalnızca bu manastırda bulunurlar.

Ana kilisenin yanında Theodora Kubbesi denen yapı bulunur. Mezopotamya yapı tekniğiyle yapılmış olan bir kubbeye sahip olan bu yapı muhtemelen en başlarda vaftizhane görevi görüyordu ama daha sonraları yemekhane olarak kullanılmıştır. Bu yapı ana kilise binası ile çağdaştır ve imparatorluk yardımı ile yapılmıştır.

Bu manastırda da 15 Ağustos'ta tören yapılan bir Meryem Ana kilisesi bulunur. Bazı belgelere göre 485 yılına, bazı belgelere göre ise daha erken bir zamana, 5. yüzyılın başlarına tarihlenir. Meryem Ana kilisesinin karşısında ise Beth Kadişe (Azizler Evi) olarak adlandırılan ve toplamda 12.000 azizin naaşının bulunduğu mezar odası yer alır. Mor Gabriel Manastırı günümüzde Turabdin Metropolitlik merkezidir.

Deyrulzafaran Manastırı

Mardin'in 5 km doğusunda bulunan Deyrulzafaran Manastırı, Milattan önce Güneş Tapınağı, daha sonra da Romalılarca kale olarak kullanılan bir kompleks üzerine inşa edilmiştir.

Mardin ve Kefertüt Metropoliti Mor Hananyo 793 yılından başlayarak büyük bir tadilat yapmış, sonrasında manastır onun adıyla Mor Hananyo Manastırı olarak anılmış, 15. yüzyıldan sonra da manastırın etrafında yetişen zafaran (safran) bitkisinden dolayı Deyrulzafaran (Safran Manastırı) adıyla anılmaya başlanmıştır.

Manastırın alt kısmında merdivenlerle inilen, tarihinin MÖ 2000'li yıllara gittiği, belki de daha eski olduğu düşünülen bir Güneş Tapınağı bulunmaktadır. Düz tavanı, doğuya bakan penceresi ve güneye bakan kısmındaki muhtemelen kurban sunağı olan bir niş bulunan bu tapınağın tavan taşları v şeklinde ve kilit sistemiyle yerleştirilmişlerdir.

Tapınağın üst kısmında Beth Kadişe (Azizler Evi) adıyla bilinen mezar odasında manastırda görev yapan patrik ve metropolitlerin mezarları bulunur. Beth Kadişe'nin hemen yanında manastırın ana kilisesi olan, dualar ve ayinlerin yapıldığı Mor Hananyo Kilisesi bulunur. Kubbesi haç şeklindeki bu kilise İmparator Anastasius döneminde MS 491-518 yılları arasında yapılmıştır. Kilisede Mor Hananyo'yu tasvir eden bir fresk ve ana apsiste sunağın iki yanında patrik ve metropolit kürsüleri vardır.

Ana kilisenin hemen yanında içindeki her şeyin tarihi birer eser olduğu ve manastırın ilk kilisesi olarak bilinen Meryem Ana Kilisesi bulunur. Bu kilisede senede bir gün Meryem Ana'nın göğe çıktığı gün kabul edilen 15 Ağustos'ta ayin yapılır. Aynı zamanda vaftizhane olarak da kullanılan bu kilisede vaftiz kurnaları bulunmaktadır.

1293-1932 yılları arasında Süryani Kadim Ortodoks Kilisesi'nin Patriklik merkezi olan bu manastır bugün Mardin ve Diyarbakır Metropolitlik merkezidir.

Mor Yakup Kilisesi

Nusaybin'de dünyaya gelen ve 309 yılında Metropolit olan Mor Yakup, 313 yılında daha sonraları kendi adıyla anılacak olan Mor Yakup Kilisesini inşa etmiştir.

325 yılında toplanan Hıristiyanlığın ilk kongresine katılan Mor Yakup ve öğrencisi şair Mor Efrem Nusaybin'e döndüklerinde, kilisenin bir devamı olarak, dünyanın ilk üniversitesi kabul edilen Nusaybin Okulu'nun temelini yeniden atmış ve 326 yılında okulu hizmete açmışlardır.

Kilise inşa edildikten sonra birçok kez mimari değişime uğramış, batı cephe dış duvarının yıkılmasından sonra yeniden onarılmış ve üst katına bir metropolitlik binası yapılmıştır. Kilisenin içindeki ve kemerlerindeki taş işçiliği eşsizdir.

Mor Augin Manastırı

Süryanilerin 2. Kudüs olarak adlandırdıkları Mor Augin Manastırı 4. yüzyılın başında kurulmuş ve Turabdin bölgesinde yeni manastırların inşa edilmesine de ön ayak olmuştur. Manastır Tur İzlo'da (Bagok dağı) çok geniş bir alana yayılmaktadır.

Mezopotamya örneği manastır yaşamı kurucularının izinden giden ve Süryani geleneğinde ikinci Mesih olarak anılan Mor Augin ve yetmiş öğrencisi tarafından kurulmuş olan bu manastır yörenin görkemli manastırlarından biridir ve büyük kayalıklar ve uçurumlardan oluşan sarp bir yamaçta durmaktadır.

Sıcak olan güney dağ yamacına dahice inşa edilmiş olan bu manastırın, temelleri 4. yüzyıla dayanan görkemli bir ana kilisesi, Azizler Evi, Meryem Ana Kilisesi, Münzevi sığınağı, uçurumlardan birinde bulunan Mor Şalito Şapeli, yıkıntıları, mağaraları, kuyuları, sütun ve kemerleri vardır

.

Meryem Ana Kilisesi (Hah, Anıtlı)

Midyat'ın 21 km kuzeydoğusunda yer alan ve nüfusunun tamamı Süryani olan Hah / Anıtlı köyünde bulunan Meryem Ana Kilisesi köyün hemen girişinde güneyde tüm ihtişamıyla yer alır.

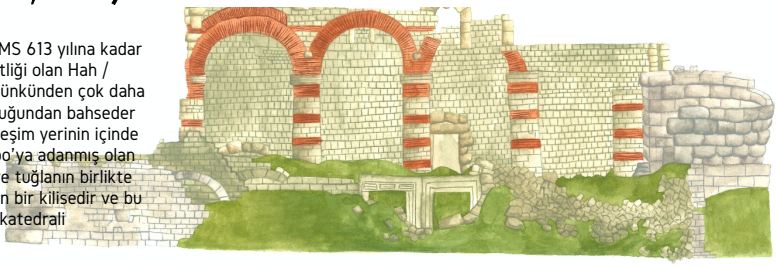
Avlunun doğu tarafında yer alan Meryem Ana Kilisesi, kare planlı ve merkezi kubbeli bir kilisedir. Kiliseye bir eyvandan girilir ve eyvanın önünde Beth Slutho (yazlık kilise) vardır. Kilisenin narteksi beşik tonozlu, üç taş kemer ve aralarını dolduran tuğlalardan oluşur. Narteksin her iki ucunda birer yarım kubbe vardır.

Turabdin kiliseleri içinde bu kilise, formu itibariyle tektir ancak mimarisi Deyrulzafaran'daki Mor Hananyo Kilisesi ile ilişkilendirilebilir. Her ikisinin de plan şemaları çok benzerlik gösterir.

Kilisenin kare formunda olan merkezi alanının dört tarafında kemerler vardır. Ortadaki kare mekân tromplarla sekizgene dönüşür. Kubbe, yukarıda kenarları kaybolan sekizgen bir kubbedir. Tonozlar arasındaki pencereler iç mekânı aydınlatır. Kilisenin mezbahında bulunan mihrap etrafındaki nişler yarım daire şeklinde mekânı çevreler. Bu kilisedeki taş işçiliğinde kemerler, çiçek motifleriyle desteklenmiş akantus yapraklarıyla bezenmişlerdir ve korint başlıklı kolonlardan çıkarlar. Kilisenin dışında kilise kubbesinin kasnağının kotunda bulunan bir teras vardır, kilisenin çan kulesi de burada yer almaktadır.

Hikâyesi ve adıyla ilgili efsanesi İsa Mesih'in doğuşuna kadar giden Turabdin'in bu en görkemli kilisesini bazı kaynaklar MS. 7. yüzyıla tarihlemektedirler.

Mor Sobo Kilisesi (Hah, Anıtlı)

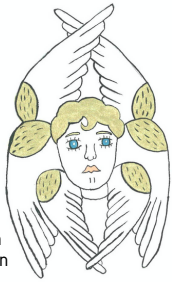

Hıristiyanlığın ilk dönemlerinden MS 613 yılına kadar Turabdin bölgesinin ilk metropolitliği olan Hah / Anıtlı köyünün o dönemlerde bugünkünden çok daha büyük ve sekiz kiliseli bir köy olduğundan bahseder bazı kaynaklar. Bugün köyün yerleşim yerinin içinde harabe halinde duran ve Mor Sobo'ya adanmış olan Mor Sobo kilisesi, yapısında taş ve tuğlanın birlikte kullanıldığı ve 6. yüzyıla tarihlenen bir kilisedir ve bu yapının metropolitlik merkezinin katedrali olabileceği iddia edilmiştir.

Köyün 8. yüzyılda yeniden önem kazanmasıyla birlikte Mor Sobo kilisesi de muhtemelen büyük bir onarımdan geçmiştir. Mor Sobo'nun apsisinin güneyinde ayakta duran ve yazlık kilise olarak kullanılan Beth Slutho, köyün Orta Çağ tarihine ışık tutan mezar taşlarıyla kaplıdır.

Mor Sobo kilisesi Turabdin'deki köy tipi kiliselerin prototipidir ve bu tipe sahip en büyük kilisedir.

Bayramlar

Süryani Kadim Ortodoks Kilisesi'nin bütün bir yıla yayılan çok yoğun ve zengin bir bayram programı vardır. Bu bayramlar sabit ve değişken olmak üzere ikiye ayrılırlar.

Sabit bayramlar haftanın hangi gününe gelirse gelsin her yıl aynı günde kutlanırlar, değişken bayramlar ise Süryani kilisesinin takvime göre her yıl biraz değişik bir zaman diliminde kutlanırlar.

Sabit bayramlar: Vaftiz (Denho) Bayramı, Meryem Ana Ekinler Bayramı, Mesih'in Mabede Girişi, Meryem Ana'nın Müjdelenmesi, Meryem Ana Başak Bayramı, Tecelli (Görünme) Bayramı, Meryem Ana'nın İntikali, Meryem Ana'nın Doğuş Bayramı, Haçın Bulunuşu Bayramı, Mesih'in Doğuş (Yaldo) Bayramı

Değişken Bayramlar: Ninova Orucu, Büyük Oruc' un Başlangıcı, Son Akşam Yemeği (Fısıh Günü), Haç'a Geriliş Cuması, Büyük Kıyam Bayramı, Mesih'in Göğe Yükselişi, Pentikost Bayramı

Aynı şey azizler için de geçerlidir. Azizlere ait günlerin bazıları sabittir, bazıları da gene takvime göre değişkenlik gösterir. Bayramlarda ve azizlerin günlerinde kilise ve manastırlarda ayin ve dualar olur. Bayramları ve azizlerin günlerini kilise takviminden öğrenebilirsiniz.

Mutfak ve El Sanatları

Süryani mutfağı özelliğini, gelmiş geçmiş tüm uygarlıkların kültür birikiminden, yörede yetişen baharatların çeşitliliğinden, et ile bulgurun ve çeşitli sebzelerin nefis uyumundan, yemekler yapılırken gösterilen özenden ve hazırlık süresinin uzun bir zaman dilimine yayılmasındaki mistik havadan almaktadır.

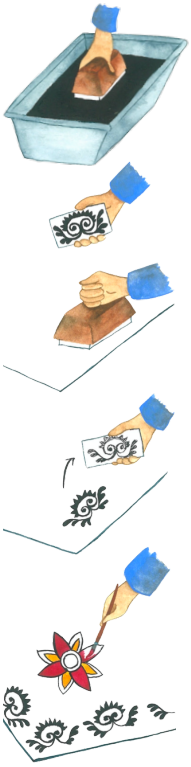

Tarçın, kişniş, mahlep, zencefil, yenibahar, sumak, pul biber ve badem Süryani Mutfağı'na zenginlik katan malzemelerdir.

Yöreye özgü yemekler arasında kaburga dolması (içi pilavla doldurulmuş kuzu kaburgası), Süryani dobo (Süryanilere has bir et yemeği, en değerli misafirler için hazırlanır ve mutlaka bulgur pilavı ile sunulur), maklube (kuzu eti, patates, patlıcan ve pirinçten yapılan baharatlı bir yemek çeşidi), Şam böreği olarak da adlandırılan sembusek (kapalı lahmacun), kıtel raha / ikbebat (haşlanmış Süryani içli köftesi), kibbe – 'irok (kızartılmış içli köfte), kibbeh (işkembe dolması), lebeniye (yoğurtlu buğday çorbası), alluciye (ekşili erik yahnisi), incasiye (pekmezli erik tavası) sayılabilir.

Mlebbeys (badem şekeri), leblebi, khbeyz kavi (bir çeşit peksimet), keşkek, zerde, cevizli sucuk, kliçe (Süryani çöreği, iki çeşit yapılır, sıvı yağla yapılanı oruç ve perhiz içindir), helva çeşitleri, Harire (pekmezle yapılan bir Süryani tatlısı), cevizli tatlılar Mardin mutfağının diğer lezzetlerinden bazılarıdır.

Tüm yörenin üzüm bölgesi olması nedeniyle şıra, pekmez ve Süryani şarabının tadı başkadır. Zahmetli bir hazırlama süreci isteyen mırra ise Mardin'e özgü bir kahvedir.

Geçmişten bu yana farklı dini inançlar ile gelenek ve göreneklerini çağdaş bir anlayış içinde sürdürmekte olan Mardin, bu çeşitliliğin bir yansıması olarak el sanatlarının da beşiği olmuştur.

Kentin mimari dokusunu belirleyen, Mardin ve Midyat'taki taş ustalarına has olan taş işçiliği, kuyumculuk, Mardin ve Midyatla adı birlikte anılan gümüş işçiliği telkâri (eritilerek farklı kalınlıkta çekilmiş teller haline getirilen madenin işlenmesi) yöreye özgü en önemli Süryani el sanatlarındandır.

Erken Hıristiyanlık dönemlerinden kalma mozaik ve fresk sanatları. Ahşap işçiliği, testicilik, hattatlık, ressamlık, basmacılık.

Çok eskilere dayanan ve Süryani sanatçılara has bir sanat olan, kök boya kullanılarak el yapımı tahta kalıplarla yapılan desen basma sanatı basmacılık kent kültüründe ayrı bir yer tutar. Mardin'de bu sanat iki yüzyıldır Süryani Şimmas Hindi ailesi tarafından sürdürülüyordu. İshak Şimmas Hindi'nin çocukları, İbrahim, Cemil ve Nasra bu sanatı babalarının ölümünden sonra sürdürdüler. Bu sanatın son uygulayıcısı olan ve 2016 senesinde kaybettiğimiz Nasra Teyze medyanın ilgisi ve turizmin gelişmesi sayesinde bu sanatın uluslararası boyutta tanınmasına vesile oldu.

Son 15-20 yıla kadar özellikle Midyat'a bağlı Kfarze köyünde yaygın olan semercilik de şehrin dokusu, dar ve yokuşlu sokakları nedeniyle ulaşımın genelde at, katır ve eşekle yapılmasını zorunlu kılmasından dolayı çok gelişmiştir.

Bunların yanı sıra, demircilik, bakırcılık, kalaycılık, iğne oyası, Midyat el nakışı, tohum iğnesi, yorgancılık, oyacılık, boyacılık (sibbeğ), dericilik (dabbağ), sabunculuk, dokumacılık, keçecilik, kakmacılık, sedef işlemeciliği gibi yöreye has el sanatları eski çağlardan beri yapılmaktadır.

Süryanice

Süryani alfabesi, çivi yazısının alfabeli yazı sistemine evrilmesinin bir ürünüdür. Diğer tüm dillerin alfabesi bu ilk alfabe sistemine dayanarak gelişmiştir. Her Süryanice kelime, sözcüğün temel anlamını taşıyan üç harfli bir kökten oluşur; bunlara son ek, ön ek veya iç ekler eklenerek başka birçok kelime türetilir. Bu, Semitik dillerin ortak bir özelliğidir. Daha az yaygın olan ve ender bilinen bir özellik çivi yazısındaki sembollerden ortaya çıkan kelimelerin alfabetik sistemde de kullanılmasıdır.

Örneğin, "baba" kelimesi "AB" dan gelir ve üç değil iki harften oluşur çünkü her biri üçer harften oluşan Alfa ve Beta kelimelerinin kombinasyonudur. "Alfa" kelimesi A (boğa başı şekli) olarak tasvir edilmiştir, boğayı temsil eder ve boğa gücün sembolü olduğu için "güç" anlamına da gelir. "Beta" kelimesi B (bir çadır veya evin şekli) olarak tasvir edilmiştir ve "ev" anlamına gelir. "AB" alfabetik sistemde okunduğunda, bir hecelik ses çıkarır; ancak asıl anlamı olan, baba kelimesine de atfedilen, "evin gücü" anlamını korumuştur. Baba kelimesi, yani "evin gücü"nün yanı sıra, anne kelimesinde de bu durum gözlemlenmektedir. Süryanice'de anne kelimesi "AM" dir. Çivi yazısında iki ayrı kelime/sembol olarak betimlenir: A ve M, yani "Alfa" ve "Mem". "A" nın anlamı yukarıda açıklandığı gibidir. Mem, tüm diğer Semitik dillerde olduğu gibi, "su" anlamına gelir su dalgaları şeklinde tasvir edilir. Su yaşamın sembolü olduğundan, kelime de yaşam anlamını kazanmıştır. Böylece "anne" kelimesinin anlamı "yaşamın gücü" olur, çünkü sadece anne hayat verebilir ve hayatı sürdürebilir.

Dünyanın kadim dillerinden biri olan Aramice'nin bir lehçesi, resmî literatür ve teoloji dili olan Süryanice'nin halk dili versiyonu olan Surayt / Turoyo hâlâ Turabdin bölgesinde halk tarafından konuşulan bir dildir. Surayt / Turoyo bugün dünya üzerinde risk altındaki diller sıralamasında ciddi biçimde tehlikede olan diller arasında gösterilmektedir. Diller somut olmayan kültür mirasının en önemli nüvesidir. Bu nedenle bu küçük konuşma kılavuzuyla bölgede karşılaşacağınız Süryanilerle ana dillerinde bir iki kelime de olsa konuşabilmenizi ve bu risk altındaki dile biraz da olsa dikkatinizi çekmek istedik.

22 harfe sahip olan alfabesiyle Süryanice sağdan sola yazılır ve içinde dişil ve eril farklarını barındırır (f= dişil / m= eril). Bazı harfler de kelime içindeki durumlarına göre yumuşak ve sert olmak üzere iki farklı şekilde okunurlar. Bu nedenle Latin harfleriyle yazılan okunuş kısmında bazı harf ve işaretler bu okunuşu belirtir. (q= gırtlaktan çıkan sert bir k; x= sert bir h, '=ğ gibi).

Süryanice'deki "Mor" Türkçe'deki "Aziz" sözcüğünü karşılar. Aynı zamanda metropolitler için bir saygı unvanı olarak da kullanılır. "Beth Slutho" ("Dua Evi") kilisenin yanında veya önünde bulunan ve yaz mevsiminde günlük duaların yapıldığı açık alandır. Aziz, patrik ve metropolitlerin defnedildiği yere Süryanice'de "Beth Kadişe" ("Azizler Evi") denir.

Mini Konuşma Kılavuzu

Türkçe/Süryanice

Merhaba - Şlomo ܫܠܡܐ
Merhaba - Bşayno ܒܫܝܢܐ

Nasılsın? - Aydarbo hat? ؟ܐܝܕܪܒܐ ܗܐ
İyiyim, sen nasılsın? - Ṭovo no (m)/ Ṭawto no (f) hat aydarbo hat? ؟ܐܝܕܪܒܐ ܗܐ ،ܐ ،ܗܘ ،ܛܒ ،ܐ/ܛܒܬ ،ܐ-

Teşekkürler – Tavdi ܬܘܕܝ
Rica ederim - Lo medem/Latyo mede ܠܐ ܡܕܡ/ܠܝܬ ܡܕܐ-

Adın ne? - Mnyo ışmux?(m) Mnyo ışmax? (f) ؟ܡܢܘ ܫܡܟ ؟ܡܢܘ ܫܡܟ
Benim adım... - Işmi ... yo. ܫܡܝ ..... ܐ-

Nerelisin? - Mayko hat? ؟ܡܝܟܐ ܗܐ
Ben Marboboluyum - Ono me Marbobo no. -Ono me ..... no. .ܐ ..... ܐ ،ܐ/ܐ ،ܗܘ ،ܐ-

Tanıştığımıza sevindim - Fsiḥno (m) dadi'nux/dadi'nax ؛ܕܕܝܥܢ/ܕܕܝܥܢ ،ܦܣܝܚܢ
Fsiḥono (f) daḏi allux/daḏi'allax ؛ܕܕܝܥܠ/ܕܕܝܥܠ ،ܦܣܝܚܢ

Anlamıyorum - Lo fahımno ؛ܠܐ ܦܗܡܢ/ܠܐ ܦܗܡܢ

Tekrar eder misin lütfen? - Kibux(m)/kibax(f) naqla hreto dımmat? ؟ܟܒܬ/ܟܒܟ ܢܩܠܐ ܗܪܝܬܐ ܕܡܡܬ

Hoşçakal - Fuş başlomo ؛ܦܘ ܒܫܠܡܐ
Güle güle - Zux(m)/zax (f) başlomo ؛ܙܘ/ܙܟ ܒܫܠܡܐ

Yapı ziyaretleri, çalıştaylar ve yayınlar içeren bu proje, ABD Dışişleri Bakanlığı himayesinde Büyükelçiler Kültürel Koruma Fonu tarafından desteklendi. Bu yayının içeriği ABD Hükümeti'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

Yardımlarından dolayı, Prof. Dr. Mehmet Sait Toprak, Doç. Dr. Abdülmesih Saadi ve Kawme Sami Dik'e ayrıca teşekkür ederiz.